

Protestantse Gemeente bij het Meer van Genève

'Mensen die weten wat ze geloven'

De leden van de Nederlandse Protestantse Gemeente rondom het Meer van Genève zijn mensen die levenslang hun visie hebben gevormd. In de gesprekskringen lopen de meningen soms ver uiteen. 'Ik vind het heel bijzonder hoe men elkaar vasthoudt. Men loopt niet bij elkaar weg. Het is een zeer hechte gemeenschap', zegt ds. Lia Wolters-Berghout, sinds 2008 verbonden aan deze gemeente.

'In één gesprekskring werd eens zo verschillend gedacht dat ik voorstelde de groep te splitsen', legt ds. Wolters verder uit. 'Nou, dat was vloeken in de kerk! Men houdt het met elkaar uit. Er is sprake van een grote diversiteit in de gemeente. Het loopt hier uiteen van iemand die nog gereformeerd is zoals ik dat in mijn jeugd meemaakte, tot mensen die in Nederland nooit naar de kerk zouden gaan. Maar ze zijn wel geïnteresseerd, ze komen en zo ontstaat er een band.'

De vijf gesprekskringen vormen het hart van de gemeente. Zij zijn de sociale ontmoetingsplaats voor de leden. In oktober is er voor de eerste keer een speciale kerkdienst voor mensen die wel naar een gesprekskring gaan maar die niet in de kerkdienst komen, bijvoorbeeld omdat ze gewoonlijk naar een plaatselijke kerk gaan. Zij kunnen elkaar in deze dienst ontmoeten.

Eigen taalveld

De gemeente heeft een vaste, stabiele kern van mensen die hier al veertig of vijftig jaar wonen. De leden zijn over het

algemeen zeer internationaal georiënteerd. Ze hebben in hun leven behoorlijk wat beleefd. Ze zijn ook heel belezend.

'Ik kan hier niet met simpele verhaaltjes aankomen. Theologisch word ik behoorlijk uitgedaagd. Men reikt mij erg veel aan. Het lijkt soms of ze mij tot hun eigen visie willen bekeren.'

'Tijdens mijn studie in India heb ik geleerd dat een andere cultuur een ander taalveld heeft. Dat geldt ook voor de kerkelijke culturen. Een ernstig zieke vrouw vroeg mij eens of ik geloof in bevinding, de opvatting dat je door een bekeringservaring ontdekt dat God je heeft uitverkoren. Zij had angst voor de dood omdat ze zo'n ervaring niet had beleefd. Na een lang gesprek hebben we gebeden om genade. Je moet zoeken naar contact met de denkwereld van je gesprekspartner.'

Taboe

'Voordat ik naar Genève kwam, heb ik dertien jaar in de geestelijke verzorging gewerkt. Daar was de herderlijke zorg mijn hoofdtaak. Hier hoor ik het niet als mensen in het ziekenhuis liggen, be-

halve als het heel ernstig is. Men wil hier niet op zwakte, maar op kracht worden aangesproken. Ziek zijn is in dit wereldje (de gemeente, maar ook het dagelijks leven in Zwitserland) een taboe.' 'Wel leeft men met elkaar mee. Maar: "Zeg het maar niet, het is meer nieuwsgierigheid dan meelevens", hoor ik dan. Veel gemeenteleden, voor een deel voormalige managers, vinden het heel moeilijk om met achteruitgang om te gaan. Ik probeer zoiets in mijn preken te thematiseren. Het is een levenstaak op een goede manier met ouderdom en eindigheid om te gaan.'

Kortom, herderlijke zorg is hier geen hoofdtaak. 'Ik word meer als theoloog benaderd; ik ben bruggenbouwer, vooral in het leiden van discussies. Ik zie de gemeente als "Samen aan de bron". God als bron van leven en liefde. Wij wonen vlak bij de bron van een rivier. Daar heb ik veel zitten mediteren. Ik gebruik het beeld van de bron vaak in kerkdiensten. Maar soms zijn onze eigen stemmen zo luid dat we de bron niet meer kunnen horen.'

De mystiekring bijeen onder leiding van ds. Lia Wolters-Berghout (2e van rechts).

Pastoraat

Een van de grote problemen bij het huisbezoek is dat veel gemeenteleden een tweede of derde huis buiten Zwitserland hebben. Een ander punt is dat de meesten een intensief sociaal leven hebben waarbij huisbezoek niet de eerste prioriteit is. Daar komt bij dat de gemeenteleden veel op reis zijn voor hun werk of hun plezier.

‘Sommigen zijn niet gewend aan huisbezoek. Die vinden het raar dat de dominee opbelt. Soms zijn er heel leuke gesprekken, maar het komt ook voor dat de gesprekken voornamelijk over frustraties met de kerk gaan. In het jaarverslag over 2011 heb ik de vraag gesteld: wat is kerkelijk pastoraat in deze context? Het is wederzijds aftasten.’

‘Ook besteed ik tijd aan Nederlanders die geen lid van onze gemeente zijn, maar die in sociale of psychische nood verkeren. En verder houd ik doop-, trouw- en rouwdiensten voor mensen die ons op een of andere manier, vaak via de website, kennen. Kort geleden heb ik een doopdienst gehouden voor een Nederlands gezin dat naar een kerk gaat die geen kinderdoop kent. Om medekerkgangers in de gelegenheid te stellen die doop bij te wonen, hebben we aansluitend op de kerkdienst het kindje gedoopt in een naburige kapel. Daarbij deed zich nog iets grappigs voor. In Zwitserse kerken staat geen doopvont. Toen hebben we heel snel een schaalte, waarin de suikerklontjes zaten, omgewassen en dat als doopvont gebruikt.’

Kerkdiensten

De gemeente vergrijsst, maar dat komt niet doordat het aantal Nederlanders in en om Genève terugloopt. Wel sluiten jonge Nederlanders zich eerder bij een plaatselijke kerk aan waar hun kinderen klasgenootjes treffen. En uiteraard is ook in Zwitserland sprake van secularisatie. Het maakt het lastig dat er weinig kinderen zijn. Met drie kun je bijvoorbeeld moeilijk een zondagsschool beginnen. Elke veertien dagen is er een dienst; de ene keer in het Auditoire de Calvin in Genève, de vroegere gehoorzaal van Calvin en nu een kapel, en de andere keer in Commugny, een plaats tussen Genève en Lausanne. Het Auditoire in het hartje van Genève is voor oudere mensen moeilijk bereikbaar. Bovendien beginnen de NPG-diensten om half tien, omdat direct erna de Schotse kerk er de dienst houdt. Voor gezinnen met jonge kinderen en voor mensen van hoge leeftijd is dat gezien de soms aanzienlijke reistijden aan de vroege kant. Wel komen er jonge gezinnen in Commugny en op de jaarlijkse buitendag met een oecumenische dienst met rooms-katholieken, een ‘brocante’

Kerkje in Commugny. Foto: P. Oortman

(rommelmarkt) en een gezamenlijke maaltijd. Een flink aantal leden en vrienden van de gemeente zorgt voor een behoorlijk financieel draagvlak. Enige tijd geleden is er een werkfonds opgericht, waaruit de jaarlijkse tekorten worden aangevuld. Bovendien ontvangt de gemeente steun van een stichting, die zich toelegt op geestelijke verzorging aan Nederlanders, onder meer ten behoeve van de kerstattentie en voor sociale doeleinden.

Hoe verder?

‘Af en toe wordt hier de discussie gevoerd: Hoe moet het verder met de gemeente? “Ach”, zei een oud-voorzitter, “die discussie voerden we in 1985 ook al.” Het komt volgens ds. Wolters altijd weer in orde dankzij gaven van mensen als het nodig is. ‘We zijn een gemeente met enkele rijke mensen, maar toen het eens over *Ons Soort Mensen* ging, heb ik gezegd dat onze gemeente geen ballotage kent. Het is essentieel om mensen die geen geld hebben, ook bij onze gemeente te betrekken.’

De relatie met de Protestantse Kerk in Nederland houdt niet meer in dan dat de predikant er lid van is. ‘Mijn voorgangers waren allen hervormd; ik ben de eerste met een gereformeerde achtergrond. Ik heb veel aan mijn lidmaatschap van de vereniging van predikanten en diakenen van de Eglise Protestante de Genève met studiedagen en retraites.’

Er is incidenteel een gezamenlijke dienst met de Schotse Kerk en de Waldenzenkerk, die ook gebruikmaken van het Auditoire de Calvin.

Dirk Visser

freelance journalist

Dominee in Genève

Lia Wolters-Berghout (1955) is predikant in Genève. Zij werkte sinds 1983 als predikant in Nagele en Tollebeek, Doesburg, Amersfoort en Amstelveen. Zij is getrouwd met dr. Hielke Wolters, adjunct-secretaris-generaal van de Wereldraad van Kerken. De Nederlandse Protestantse Gemeente in Genève ontstond in 1955 uit gebedsgroepen na de Watersnoodramp van 1953. Er was gedeelde zorg om wat er in Nederland was gebeurd. Eerst vonden er kerkdiensten in Lausanne en Genève plaats. Later ontstond er een gezamenlijke dienst in Commugny, die op den duur de dienst in Lausanne heeft vervangen. Adressen kerkgebouwen: Auditoire de Calvin, Place de la Taconne (naast de kathedraal), Genève, en Route de l'église, Commugny. Meer informatie: www.ned-pg.ch